

погружає в архаїку примітивного місничества ізоляціонізму, трайбалізму і натурального господарства» [1, с.25].

Сьогоднішній світ взаємозв'язаний. Ізоляціонізм в ньому попросту неможливий. Єсть стійкі тенденції до подолаття автаркії, замкнутості, обособленості, котрим не можна протистояти. Глобальною проблемою стає природопольовання, напрямлення економічного росту національних економік. І ось як раз тут такі фінансові еліти проявляють себе впевнено в одповідь на питання як побачити цей переплетений світ? Як розуміти його основи? Еліта прагне підпольно «приватизувати» глобалізацію, перетворитися в її підпольного агента з особливою психологією «бесовства» (по Достоєвському), а точніше бесовської гордістю за своє багатство; прагматикою і своєкорыстієм в досягненні своїх цілей: руйнування всіх форм національної самоорганізації. Головне ж, до чого прагне національна фінансова еліта – влитися в «глобальний інтернаціональний капітал» - і завойовувати ресурси Землі, т.е. підкорити їх «золотому мільярду» під предлогом неефективного використання таких ресурсів національними економіками.

Таким образом, глобальне просторство еліти покупається ціною руйнування національних просторств. Сучасна господарствена еліта України ще не досягла таких можливостей хищничества і руйнування національної економіки і господарствования. Однак, вивоз капітала за кордон, створення в офшорних зонах фінансових союзів, котрі експлуатують свою ж економіку, а головне – сращивання бізнесу з властью, в котрій представлені різні політичні сили, вплоть до честолюбивого вождизма «самостійників», представляючих племенну архаїку і руйнуючих національне просторство, - все це, в слугає його співпадіння, може привести до серйозній загрози національній економіці України.

Істочники і література:

1. Панарин А. С. Іскушення глобалізмом / А. С. Панарин. – М. : Російський Національний Фонд, 2000. – 409 с.
2. Панарин А. С. Народ без еліти / А. С. Панарин. – М. : Алгоритм; Ексмо, 2006. – 340 с.
3. Барвенко О. Ю. Господарча еліта як суб'єкт економічної модернізації : автореф. дис. / О. Ю. Барвенко. – Харків : ХНУ, 2010. – 24 с.

Гольцяєва Л.А.

УДК 330.131.7

МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПО УПРАВЛІННЮ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне сучасне підприємство є складною соціально-економічною системою, яка функціонує в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Стійкість функціонування та розвиток таких систем напряму залежать від знання структури елементів системи, внутрішніх взаємозв'язків між її структурними елементами та впливу зовнішніх чинників. Одними з таких чинників є фінансові ризики, що постійно впливають на діяльність підприємства на носять дестабілізуєчий характер. В сучасних умовах можливо мінімізувати вплив дії фінансових ризиків, якщо на підприємстві проводити гнучку політику управління.

Для ефективного управління фінансовими ризиками підприємства необхідно не тільки прогнозувати виникнення ризикових ситуацій, але й мати план дій у випадку їхнього виникнення. Такий план має забезпечити механізм прийняття рішень по управлінню фінансовими ризиками підприємства.

Питання класифікації фінансових ризиків, розробки методів оцінки є об'єктом наукового інтересу зарубіжних і вітчизняних вчених, таких як І.А. Бланк [1], В.В. Вітлінський [2], О.Л. Устенко [9], Н.М. Внукова [3], М.А.Рогов [8] та ін.

Разом із тим, питанням розробки рішень по управлінню фінансовими ризиками вітчизняні науковці приділяли недостатньо уваги. Для його вирішення пропонуємо використовувати відомий й вже досить розвинутий сценарний підхід [6, 7, 10], який дозволяє не тільки спрогнозувати настання ризикових ситуацій на підприємстві але й провести аналіз ефективності антиризикових заходів.

Метою даної публікації є розробка механізму прийняття рішень по управлінню фінансовими ризиками підприємства.

Механізм, що розробляється, є завершуючим етапом механізму управління фінансовими ризиками підприємства, схема взаємозв'язку модулів якого представлена в [4]. Даний блок механізму управління фінансовими ризиками на підприємстві є важливою ланкою в побудованому ланцюгу, оскільки відповідає за розробку глобальних рішень щодо подальшого розвитку підприємства.

Метою побудови запропонованого механізму є розробка й прийняття якісних управлінських рішень протидії фінансовим ризикам підприємства.

Механізм включає три модулі, схема взаємозв'язків яких представлена на рис.1:

- аналіз заходів щодо управління фінансовими ризиками підприємства;
- зіставлення класів фінансового стану та ступенів фінансового ризику підприємства;
- аналіз дієвості розроблених заходів за допомогою сценарного моделювання.

МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПО УПРАВЛІННЮ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

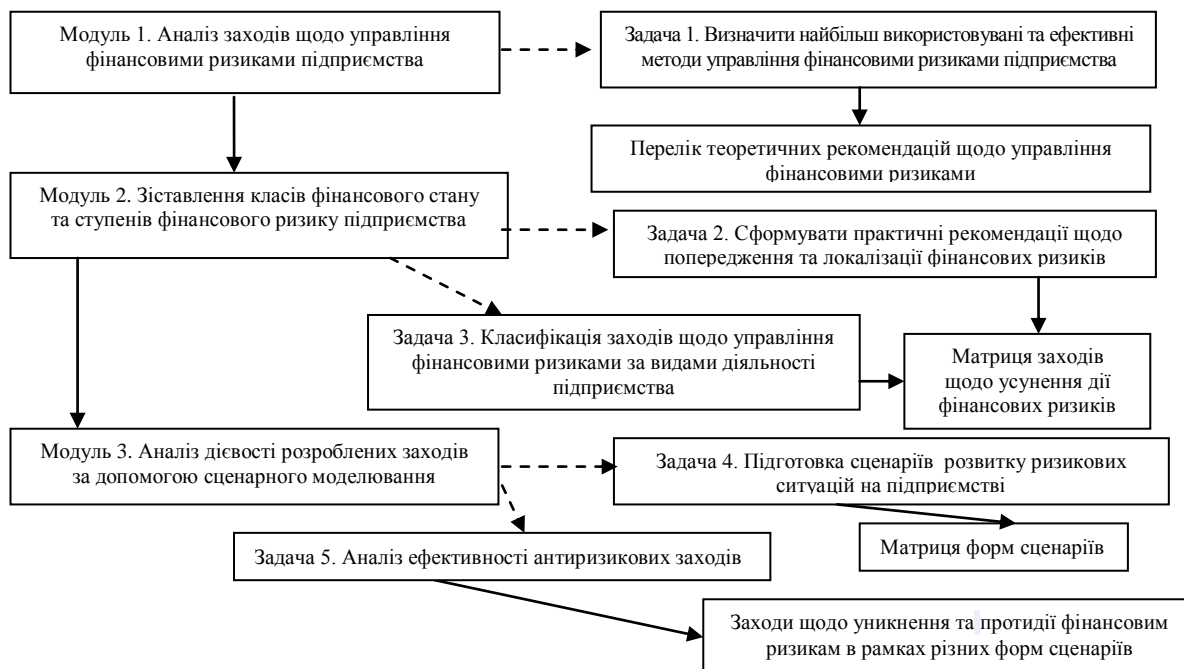

Рис. 1. Схема взаємозв'язків модулів механізму розробки рішень по управлінню фінансовими ризиками підприємства.

Далі розглянемо склад модулів і сформулюємо мету, завдання та інструментарій, який підтримує реалізацію кожного з них.

Модуль 1. Аналіз заходів щодо управління фінансовими ризиками підприємства. Метою розглянутого модуля є аналіз загальних методів ризик-менеджменту. Для досягнення мети здійснюється пошук серед них найбільш нових і прогресивних, використання яких на практиці приведе до зниження впливу ризикоформуючих факторів на діяльність підприємств.

Модуль 2. Зіставлення класів фінансового стану та ступенів фінансового ризику підприємства. Завданням даного модуля є формування практичних рекомендацій щодо попередження та локалізації фінансових ризиків та їх класифікація за видами діяльності підприємства. Для виконання завдання використовуються загальні методи логічного аналізу, методи імітаційного моделювання та нечіткої логіки. Вибір саме цього інструментарію дозволяє відбивати внутрішні структурні зміни соціально-економічної системи, а не нав'язувати суб'єктивні кількісні зовнішні оцінки.

Модуль 3. Аналіз дієвості розроблених заходів за допомогою сценарного моделювання. На основі результатів модулів 1 та 2, розробляється комплекс сценаріїв щодо протидії фінансовим ризикам на підставі сценарного прогнозування. Завданням розглянутого модуля є аналіз і вдосконалення існуючих методів управління фінансовими ризиками. При рішенні даного завдання виникає проблема вибору з різноманіття існуючих методів. Загально використовувані методи економіко-математичного моделювання є недостатніми, оскільки не припускають багатоваріантного розвитку подій та рішень, тому застосовується метод сценарного прогнозування. При сценарному прогнозуванні виходять із предствлення про невизначеність і неоднозначність траєкторії розвитку явища. Тому завжди розглядаються кілька сценаріїв. Для кожного з них розробляється своя схема реалізації. Типовий алгоритм сценарного прогнозування передбачає формулювання завдання, аналіз середовища, ретроспективний аналіз еволюції явища, створення грубих сценаріїв, уточнення й змістовне наповнення грубих сценаріїв, розробку пропозицій для ОПР по визначенню цільових орієнтирів на майбутній період планування. Блок-схема сценарного моделювання непередбачуваних ризикових ситуацій на підприємстві представлена в [5].

Сценарне моделювання є засобами для формування цільових орієнтирів розвитку підприємства. Воно дозволяє забезпечити якісний аналіз і управління ризиками, які можуть загрожувати діяльності підприємства.

Проведення регулярного аналізу можливо при наявності спеціальних програмних комплексів сценарного моделювання. У цьому випадку ОПР одержує можливість вчасно коректувати цільові орієнтири розвитку у випадку зміни зовнішніх умов, вносити зміни в поточні виробничі плани.

На основі проведених досліджень, розроблений механізм прийняття рішень по управлінню фінансовими ризиками підприємства що складається із трьох локальних модулів. Для кожного із представлених модулів виділена його цільова спрямованість. Результатом реалізації запропонованого механізму є набір сценаріїв діяльності підприємства з переліком управлінських заходів, спрямованих на зниження фінансових ризиків підприємства.

Впровадження механізму прийняття рішень по управлінню фінансовими ризиками підприємства дозволить поліпшити якість управління підприємством в цілому, а саме надасть можливість завчасно вжити

необхідних заходів щодо зниження розміру можливих несприятливих наслідків, що істотно поліпшить результати господарської діяльності підприємства в цілому.

Джерела та література:

1. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками / И. А. Бланк. – К. : НИКА – ЦЕНТР, 2005. – 600 с.
2. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с.
3. Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики : монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 184 с.
4. Гольцяева Л. А. Алгоритм управління фінансовими ризиками розвитку підприємства / Л. А. Гольцяева // Управління розвитком. – Х. : ХНЕУ, 2010. – № 20 (96). – С. 171-173.
5. Гольцяева Л. А. Сценарний підхід к моделюванню непредвиденных рисковх ситуаций на підприємстві / Л. А. Гольцяева // Розвиток України в ХХІ ст. : економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми : зб. наук. праць міжн. наук.-практ. конф. – Вінниця : ВТЕІ КНТУ, 2010. – Ч. 2. – С. 19-25.
6. Линдгрэн М. Сценарное планирование для разработки бизнес-стратегии / М. Линдгрэн, Х. Бандхольд; [пер. с англ.]. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2009. – 256 с.
7. Решетняк Е. И. Планирование и контроль на предприятии : [Электронный ресурс] / Е. И. Решетняк. – Режим доступа : <http://www.nua.kharkov.ua>.
8. Рогов М. А. Риск-менеджмент : монографія / М. А. Рогов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 120 с.
9. Устенко О. Л. Теория экономического риска : монографія / О. Л. Устенко. – К. : МАУП, 1997. – 164 с.
10. Юдицкий С. А. Сценарный подход к моделированию поведения бизнес-систем / С. А. Юдицкий. – М. : СИНТЕГ, 2001. – 112 с.

Горлаков О.С., Ткаченко К.С.

УДК 336.6

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Страховання є послугою, яку надають за певну платню за цінами, що покривають витрати і приносять прибуток, а економічний простір, на якому реалізуються операції з купівлі-продажу цієї послуги, є страховим ринком. Страховання – одна із галузей економіки України, що досить динамічно розвивалася. Обсяги операцій на ринку страхових послуг неухильно зростають – майже на 50 % щороку. В подальшому прогнозується неухильне зростання ринку реального страхування – не менш як на 20 % щорічно. На рівні розвитку страхування розвивається і людство, з'являються нові ризики та нові види страхування. [2].

На сучасному етапі розвитку страхового ринку з'являються все більш досконалі послуги. Одними з яких є : техногенне страхування, екологічне страхування та страхування туристів[3].

Техногенне страхування можна визначити як страхування майна юридичних чи фізичних осіб, особисте страхування та страхування відповідальності за шкоду, яка була завдана громадянам та юридичним особам внаслідок настання аварійного випадку, тобто надзвичайних ситуацій.

Ступінь розвитку цього виду страхування залежить від наступних показників: кількість людей, які загинули внаслідок техногенних збитків; кількість дітей до 10 років і вагітних жінок, які постраждали внаслідок техногенного викиду; кількість людей, які втратили працездатність на коротко- і довгостроковий термін; загальна кількість людей, яким було завдано техногенних збитків; вартість матеріальних цінностей, споруд, будівель, що були пошкоджені або зруйновані внаслідок техногенного викиду.

Екологічне страхування – це різновид страхування цивільної відповідальності власників або користувачів об'єктів підвищеної екологічної безпеки у зв'язку з імовірним аварійним забрудненням довкілля та заподіянням шкоди життєво важливим інтересам третіх осіб, який передбачає часткову компенсацію збитків потерпілим. Загалом, розвиток ринку екологічного страхування гальмується слабкими можливостями добровільного страхування, браком надійних і загальноприйнятих методик оцінки ризику та розрахунку можливої шкоди, низькою потужністю самого ринку, що не дає змоги здійснювати страхування небезпечних та значних за величиною екологічних ризиків.

Страховання громадян, що виїжджають за кордон, є в Україні порівняно новим видом страхування, що активно розвивається. Його виникнення пов'язане зі зміною способу життя вітчизняних громадян і значним збільшенням кількості закордонних поїздок. Основними чинниками розвитку туристського напрямку страхування є його масовість, оскільки обов'язкова наявність страхового поліса у туристів визначена законодавством, та формування іміджу страхової компанії, який сприяє залученню клієнтів з інших видів страхування. Ці передумови сприяють не тільки кількісному поширенню страхових продуктів даного виду, але і їх якісному наповненню у вигляді страхових інновацій [4].

Джерела та література:

1. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 1.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги : навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 400 с.